

Rektor vid Luleå tekniska universitet

Avdelning
UtvärderingsavdelningenHandläggare
Andreas Boberg
08-563 085 83
andreas.boberg@uka.se

Granskning av kvalitetssäkringsarbetet vid Luleå tekniska universitet

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge Luleå tekniska universitet det samlade omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll.

Lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete fått det samlade omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* uppfyller inte samtliga bedömningsområden som UKÄ tagit fram. Dessa utgår ifrån högskolelag, högskoleförordning och *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, 2015¹. Bristerna är av sådan omfattning att bedömargruppens uppfattning är att lärosätet kan åtgärda dessa inom två år. Luleå tekniska universitet ska därför senast den 14 mars 2025 inkomma med en redogörelse för de åtgärder som vidtagits. UKÄ tillsätter en bedömargrupp som följer upp de åtgärder som vidtagits. Om lärosätets kvalitetssäkringsarbete fortfarande inte bedöms vara godkänt efter den uppföljande granskningen kvarstår omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll. Någon ytterligare uppföljning av lärosätets kvalitetssäkringsarbete genomförs inte.

Ärendets hantering

UKÄ granskar perioden 2017–2022 kvalitetssäkringsarbetet vid samtliga lärosäten som ger examina på högskolenivå. Granskningarna utgår ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt i ESG. Se *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag*, Rapport 2016:15).

För granskningen av Luleå tekniska universitet har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömargrupp bestående av sakkunniga, en student- eller doktorandrepresentant och en arbetslivsföreträdare.

¹ Se även UKÄ:s översättning *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG)*, 2015.

De underlag som ligger till grund för bedömningen framgår av bedömargruppens yttrande. Utifrån underlagen har bedömargruppen redovisat en bedömning med vidhängande motivering av nedanstående bedömningsområden (se bedömargruppens yttrande).

Bedömningsområden:

- Styrning, organisation och genomförande
- Förutsättningar

I bedömargruppens yttrande ges även ett förslag till samlat omdöme.

UKÄ har innan det slutliga yttrandet formulerats skickat bedömargruppens preliminära yttrande till lärosätet på delning, för att korrigera eventuella faktafel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 4 i yttrandet. Bedömargruppen har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där bedömarna gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömargruppens förslag ger UKÄ lärosätets kvalitetssäkringsarbete det samlade omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll. UKÄ:s samlade omdöme redovisas i bilaga 1.

Beslut i detta ärende har tagits av tf generaldirektören Annika Pontén efter föredragning av utredaren Andreas Boberg i närvaro av gruppchefen Viveka Persson, verksamhetsstrategen Per Westman och gruppchefen för kommunikation Martin Wincent.

Annika Pontén
Tf Generaldirektör

Andreas Boberg
Utredare

Kopia till:
Bedömargruppen
Studentkår(er) vid lärosätet

Bilaga 1: Samlat omdöme

Lärosäte	Samlat omdöme
Luleå tekniska universitet	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. Sammantaget visar underlagen att lärosätets kvalitetssäkringsarbete för forskning endast kan godkännas med förbehåll. Bedömargruppen anser att bedömningsområdet Styrning, organisation och genomförande inte är tillfredsställande. Inom bedömningsområdet Förutsättningar konstaterar bedömargruppen att lärosätet i huvudsak arbetar systematiskt och har väl förankrade rutiner och processer men att de två bedömningsgrunderna som berör förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt långsiktigt säkra kompetensförsörjning för forskningens utveckling och förnyelse; lärosätet arbetar systematiskt för att skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling samt erbjuder välfungerande karriärstöd för forskare i alla skeden i karriären oberoende av anställningsform inte är uppfyllda. Bedömargruppens uppfattning är att lärosätet kan åtgärda bristerna inom två år. Inom bedömningsområdet Styrning, organisation och genomförande menar bedömargruppen att lärosätets arbete mot ett sammanhållet kvalitetsledningssystem som relateras till lärosätets övergripande mål och strategi i sig är positivt. Samtidigt återstår det arbete med att på ett enhetligt vis beskriva kvalitetsledningssystemets områden, modeller, processer och aktiviteter samt hur de är uppbyggda och sammanlänkade, för att säkerställa kvaliteten i forskningen. Bedömargruppen ställer sig också tveksam till att lärosätets interna förbättringscykel är kvalitetsdrivande nog, för att säkerställa banbrytande forskning av hög kvalitet vid lärosätet. Bedömargruppen vill särskilt peka på att de indikatorer som ligger till grund för analyser och åtgärder inte uppfattas som relevanta och kvalitetsdrivande inom alla forskningsområden. Bedömargruppen är också tveksam till att de indikatorer som lärosätet använder fångar in väsentliga aspekter, som exempelvis forskningens relevans. Bedömargruppens anser också att det finns brister i systematiken i hur åtgärdsbehov som identifieras igenom kvalitetsledningssystemet tas tillvara enligt lärosätets cykliska modell för ständigt förbättringsarbete (PDSA-cykeln). Bristerna gäller både hur olika PDSA-cykler kopplar till varandra och balansen i cykelns olika steg, där stort fokus ligger på insamling av data och beskrivning av nuläge. Bedömargruppen har konstaterat att lärosätet löpande följer upp, samlar in och analyserar information om lärosätets forskning samt använder uppföljningsresultatet som underlag i kvalitetsutveckling, strategiska beslut och prioriteringar, framför allt på lärosätets övergripande nivå. Bedömargruppen menar därför att lärosätet bör analysera om kvalitetsledningssystemet i sin nuvarande form i första hand är stöd för högsta ledningens beslut i övergripande och strategiska frågor, exempelvis resursfördelning och beslut om avveckling av forskningsämnen, och i andra hand är stöd för verksamhetsnära utvecklingsarbete inom lärosätets alla forskningsämnen och forskningsområden. Lärosätets styrdokument framhåller betydelsen av att säkerställa att lärosätets forskning och forskningsmiljöer återkommande genomgår genomlysningar ur ett nationellt och internationellt perspektiv, men i den praktiska tillämpningen är systematiken för arbetet otydlig och tillämpningen begränsad, enligt bedömargruppen. Bedömargruppen anser att lärosätet behöver säkerställa en återkommande och systematisk extern granskning av all forskning vid lärosätet, vilket enligt bedömargruppen är i linje med de styrdokument som lärosätet fastställt för arbetet med extern granskning. Två viktiga styrkor inom bedömningsområdet är dels det nyligen inrättade kvalitetsrådet som kan ge förutsättningar för att hålla samman och stödja fortsatt utveckling av lärosätets kvalitetsarbete, dels att det finns en tydlig koppling mellan delar av kvalitetsledningssystemet och den interna modellen för

verksamhetsstyrning, enligt bedömargruppen. Bedömargruppen menar dock också att förändringen till en treårig uppföljningscykeln samtidigt försvagar kopplingen till modellen för intern verksamhetsplanering som fortfarande följer en tvåårscykel. Vid platsbesöken framkom ingen beredskap hos lärosätet att möta en sådan eventuell försvagning och bedömargruppen rekommenderar därför lärosätet att bevaka utvecklingen.

Inom bedömningsområdet Förutsättningar menar bedömargruppen att lärosätet har välutvecklade riktlinjer och flera organ med uppgift att säkerställa struktur och systematik i arbetet för att främja god forskningssed samt förebygga och hantera oredlighet i forskning. Även om lärosätet arbetar systematiskt med området kan ett utvecklingsområde ändå vara att tydliggöra hur riskanalyser och incidenter beaktas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömargruppen konstaterar att forskningens frihet värderas högt och att lärosätet även i samarbeten med industrin behåller ägarskapet. Bedömargruppen har sammantaget funnit belägg för att lärosätet arbetar systematiskt för att skapa goda förutsättningar för forskningens frihet. Det finns ändå, enligt bedömargruppen, skäl för lärosätet att kontinuerligt bevaka så att forskningens tydliga förankring i definierade forskningsämnen och lärosätets modell för resursfördelning inte medför att möjligheterna för nytänkande projekt begränsas. Lärosätet behöver också säkerställa att kriterierna som behöver vara uppfyllda inför inrättandet av nya forskningsämnen, inte försvårar förnyelse och genombrottsforskning.

Bedömargruppen anser att lärosätets modell för att organisera, strukturera, leda och följa upp kvalitet i definierade forskningsämnen som leds av en ämnesföreträdare med ansvar för både forskning och utbildning inom ämnet är en ändamålsenlig grund för nära samband mellan forskning och utbildning. Potentialen i utbildningsanknytningen för att utveckla forskningen är dock enligt bedömargruppen ännu inte fullt utnyttjad.

Samverkan är en viktig del i lärosätets profil och identitet. Utifrån högt ställda strategiska mål om långsiktiga samarbeten för att forma framtiden och skapa global samhällsnytta, samt en mångfald av samarbetsformer med det omgivande samhället, arbetar lärosätet systematiskt för att stärka forskningens kvalitet och relevans. Lärosätet bör dock tydliggöra systematiken i hur och i vilka kanaler forskningsresultat tillkomna vid lärosätet sprids och kommer till nytta internt och externt.

Bedömargruppen anser att lärosätets verksamhetsstöd består av ändamålsenliga avdelningar som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet enligt sitt uppdrag, även om den systematiska processen för förbättringsarbetet inte framgår av det fastställda kvalitetsledningssystemet. Ämnesföreträdarna har ett stort ansvar för utveckling och prioritering av resurser för den lokala forskningsinfrastrukturen för respektive ämne vilket bedömargruppen ser både styrkor och svagheter med. Sammantaget har bedömargruppen dock fått intrycket att lärosätet arbetar systematiskt och långsiktigt för en ändamålsenlig forskningsinfrastruktur som förnyas långsiktigt enligt avvägda prioriteringar.

Bedömargruppen anser att de senaste årens förbättringsarbete inom bedömningsgrunden Jämställdhet har fått genomslag i lärosätets verksamhet. Både praktiska och strategiska satsningar inom ramen för lärosätets jämställdhetsarbete visar att jämställdhetsfrågan nu är en viktig kvalitetsfaktor inom både kärn- och stödverksamhet. Lärosätet har konkreta mål för att främja jämställdhet och arbetar aktivt med olika satsningar för att förbättra jämställdhet inom ramen för forskningens förutsättningar och genomförande. Jämställdhetsarbetet framstår för bedömargruppen som systematiskt och prioriterat.

Inom bedömningsområdet Förutsättningar har bedömargruppen också identifierat två utvecklingsområden. Det första rör lärosätets arbete för att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse. Där anser bedömargruppen att lärosätets organisering, uppföljningsmodell och resursfördelningsmodell för forskning skapar goda förutsättningar för kvalitetsuppföljning inom ämnet samt ger tydliga underlag för lärosätets övergripande beslut om resursfördelning. Bedömargruppen har dock inte funnit stöd för att sättet att organisera, följa upp och resurssätta lärosätets forskning stödjer forskningens och forskningsämnenas förnyelse i praktiken. Lärosätet behöver säkerställa att kriterierna för förutsättningar som

behöver vara uppfyllda inför inrättandet av nya forskningsämnen inte försvårar förnyelse och genombrottsforskning.

Det andra utvecklingsområdet rör lärosätets arbete med att långsiktigt säkerställa kompetensförsörjning för forskningens utveckling och förnyelse, där bedömagruppen anser att det finns en övergripande modell för hur lärosätet arbetar med rekrytering och kompetensförsörjningsplanering. Bedömagruppen konstaterar också att det finns strukturer för medarbetarsamtal och vällovliga initiativ för karriärstöd för juniora forskare. Bedömagruppen menar dock att lärosätet behöver säkerställa att kompetensutveckling kontinuerligt ingår i alla lärares och forskares tjänstgöring samt att medarbetarsamtal erbjuds alla anställda enligt fastställd ordning. Bedömagruppen har också identifierat behov av att säkerställa systematiskt karriärstöd i alla skeden i karriären oberoende av anställningsform.